

Juryrapport Nico Scheepmaker Beker – 18^e editie - mei 2022

De jury van de Nico Scheepmaker Beker heeft vijf boeken genomineerd voor de verkiezing van het beste sportboek van 2021. In totaal zijn dit jaar 52 boektitels ingestuurd door dertig verschillende uitgevers.

De kwaliteit en de onderwerpkeuze van de 52 sportboeken is met wisselend enthousiasme begroet door de jury. Dat geldt niet voor de vijf genomineerde titels. Deze kunnen de toets der kritiek wél doorstaan en zijn stuk-voor-stuk een aanwinst voor de Nederlandse sportliteratuur. Over de uiteindelijke winnaar bereikte de jury onder leiding van voorzitter Rivkah op het Veld na een levendige discussie overeenstemming.

Voetbalboeken (22) en wielersportboeken (10) zijn zoals ieder jaar ruim vertegenwoordigd. Opvallend is ook het relatief grote aantal boeken over autosport. Bij de inzendingen komen – naast voetbal, wielrennen en autosport – ook schaatsen, hockey, volleybal, boksen, kitesurfen, de Olympische Spelen, sportgeschiedenis, motorcross en fitness aan bod.

Voor het eerst ontving de jury een boek waarin de duivensport centraal staat. De verrassende roman Dorus de Doffer van Rense Sinkgraven. Ook beleefde de jury een primeur met de inzending van een boek dat niet in print is verschenen, maar alleen als e-book beschikbaar is: 2020 Sportjaar zonder podium van Micha Peters en Jurryt van de Vooren. Over sport in tijden van corona.

De (auto-)biografie blijft onverminderd populair onder de sportschrijvers: Maradona, Michael van Praag, Mathieu van der Poel, Klaas-Jan Huntelaar, John van Loen, Stanley Menzo, Alex Blanchard, Marc de Reuver, Anna v.d. Breggen, Ab Goedemans, Hans Nijland en Johan Derksen worden geportretteerd.

Meer diversiteit

Sportboeken worden nog altijd overwegend geschreven door mannen. De jury ontving dit jaar slechts één inzending van een vrouwelijke auteur. Dat is een bedroevende score, zeker nu het vrouwenvoetbal en het wielrennen bij de vrouwen aan populariteit winnen en meer aandacht van de media krijgen.

De jury roept uitgevers en auteurs – net als in voorgaande jaren – op ook onderwerpen buiten het voetbal en de wielersport een kans te geven. Vrouwelijke sporters zijn nog altijd onderbelicht in sportboeken. Een grotere diversiteit aan sportonderwerpen, invalshoeken en auteurs is in de ogen van de jury wenselijk.

Bijzondere vermelding

Een bijzondere vermelding is op zijn plaats voor het boek Betaald Voetbal in Nederland van Gerrit Valk. Hierin wordt de geschiedenis van het Nederlandse betaalde voetbal grondig beschreven. In een lijk en lezenswaardig boekwerk beschrijft Gerrit Valk de ontwikkelingen

van het profvoetbal sinds de invoering in de jaren '50. Hij laat zien hoe ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving het betaalde voetbal beïnvloedden. Ook toont hij aan hoe globalisering het Nederlandse voetbal op achterstand zette ten opzichte van de Europese top. De jury bestempelt dit boek tot een standaardwerk voor sportliefhebbers die alles maar dan ook alles willen weten over de voetballerij in eigen land.

De genomineerde boeken:

Op Zoek naar Maradona - Sjoerd Mossou

'Op zoek naar Maradona' heeft niet de pretentie de ultieme geschiedschrijving te zijn van voetballegende Diego Armando Maradona, zonder twijfel de meest besproken voetballer aller tijden. En juist daarom is dit een geslaagd boek dat oogt/leest als een reisgids. De insteek is origineel. Door dit boek te lezen krijg je zin om de wereld te ontdekken. De verhalen zijn pakkend geschreven en juist de kleinere vertelsels, die niet iedereen kent, maken dit boek het lezen meer dan waard.

Sjoerd Mossou neemt ons mee op een ruige roadtrip, een besmeurde bedevaart, van de sloppenwijken van Buenos Aires en de heuvels van Barcelona naar de gekte van Napels. Al stinken de straten, is het een kerkje van niks en staat er nog maar één verrotte houten tribune om het veld: je moet er heen!

Moussou's woorden laten je het vuil ruiken, het eten proeven en naar adem happen als de beklemming van de roem Maradona te veel wordt. Het is een kunststukje dat zelfs de spanning van de grote toernooien als de WK's in Mexico en de VS - waarvan we de uitkomst weten - weer helemaal terugkomt. Het is allemaal zeer knap tot leven gebracht.

Het boek is zorgvuldig vormgegeven met landkaartjes, stadsplattegronden, kleurenfoto's en uitstekende illustraties. Oh mamma, we zijn weer verliefd op Maradona!

Menzo: Het gevecht onder de lat - Mike van Damme

Een boek dat er eigenlijk jaren geleden al had moeten zijn, want eindelijk wordt er serieus geschreven over twee belangrijke onderwerpen in het voetbal: racisme en mentale gezondheid. De verhalen van Stanley Menzo zijn, jaren later, nog altijd schokkend en aangrijpend, de openheid waarmee hij erover praat knap. Dat er in 2022 weinig lijkt te zijn veranderd -zowel als het om racisme gaat als om je kwetsbaar opstellen- maakt het boek een *must read* en is hopelijk stof tot nadenken voor mensen die nu in de voetbalwereld werkzaam zijn.

Een hoofdstuk begint met een quote uit een interview met Menzo uit 1991: 'Soms sta ik innerlijk te huilen op het veld. Je verbrokkelt volledig'. Hoe kan het dat de voetbalwereld zijn gevoelens destijds niet serieus nam? Waarom heeft het daarna nog zolang geduurd voor er effectief actie werd ondernomen om racisme uit de stadions te weren? Het boek van Van Damme maakt goed invoelbaar waarom Menzo misschien juist meer uit zijn loopbaan heeft gehaald dan onder de omstandigheden mocht worden verwacht.

Daarnaast is ook een fascinerend boek over het keepersvak. We zien over de schouders van Menzo hoe het keepen langzaam een specialisme wordt. De komst van keeperstrainers, het

ontwerpen van speciale tenues en het ontwikkelen van de perfecte keepershandschoen. Menzo is pionier in het keepersvak!

Het Duel: De titanenstrijd tussen Mathieu van der Poel en Wout van Aert - Wiep Idzenga

Prepareer een kloeke kaasplank, zorg voor de aanvoer van koude drankjes en laat je door Wiep Idzenga meesleuren in deze klassieker op papier. Plan je toiletbezoek in het eerste deel van het boek, want in de slotfase kan je geen minuut - wat zeggen we: geen seconde! - missen en moet je blijven lezen in het duizelingwekkende stoemp tempo van koplopers Mathieu van der Poel en Wout van Aert.

Het is zondag 18 oktober 2020 en het live verslag van de Ronde van Vlaanderen wordt afgewisseld met bespiegelingen over de jeugd, karakters, voorspoed en tegenslag van de twee coureurs die vanaf hun prille jeugd elkaars directe concurrenten zijn op de weg, in de modder, in de bergen en tijdens afdalingen. Ze hebben verschillende talenten, heel andere karakters, maar zijn ook zó aan elkaar gewaagd. Wie is vandaag de sterkste in deze tweestrijd? Of gaat het er vandaag om wie de slimste is?

In 'Het Duel' schetst Idzenga op ingenieuze wijze zowel een memorabele momentopname als de complete, gelijklopende biografieën van twee coureurs die het wielrennen in Nederland en België hopelijk nog jaren zoveel kleur zullen geven als in deze bloedspannende race. Wie 'Het Duel' heeft gelezen, zal nooit meer rustig op de bank toekijken bij een wedstrijd waar zowel Mathieu van der Poel als Wout van Aert op de startlijst staan.

Smeekens: Hoe ik goud verloor en mezelf terugvond - Jan Smeekens & Jeroen Kleijne

De paniek van een mislukte slijppoging, omdat het niet hangt op een millimeter, maar een fractie daarvan. Omdat de efficiëntste afzet staat of valt met precies die juiste ronding op elke plek van de schaats. Het nachtelijke gesleep met matrassen omdat de rug anders niet meewerkt en je niet vier jaar onmenselijk hard traint om het daarop te laten mislopen. Omdat het soms niet gaat om honderdsten, maar duizendsten van een seconde. De balans vinden tussen er alles aan doen en weten dat je niet alles in de hand hebt.

Wat doet dat met een mens? Zo eerlijk, open, informatief en compleet lees je ze niet vaak. Sportbiografieën zijn helaas - zeker als het gaat om stabiele persoonlijkheden als schaatser Jan Smeekens - vaak oppervlakkig en saai. Niet deze. Jan Smeekens en ghostwriter Jeroen Kleijne leren ons niet schaatsen - na dit boek wil je er zeker nooit meer aan beginnen! - maar nemen ons mee in het hoofd, het lijf en de omgeving van een sporter die voor het allerhoogste gaat. Wat heb je ervoor over? (nooit aanschuiven bij het kerstdiner met familie) Hoe bereid je je fysiek en mentaal voor? (visualiseren, ook een valse start of een groot aantal misslagen) Hoe verwerk je een grote tegenslag? (EMDR traumatherapie). Met zijn stabiliteit, intelligentie en gebrek aan een rafelrandje, is Jan Smeekens best een brave topsporter, maar het heeft door zijn openheid allesbehalve een saai boek opgeleverd.

Doorspelen: Een kroniek van cultvoetbal in de Eredivisie - Michel Doodeman

Het boek 'Doorspelen' is een kleurrijke schets van het Eredivisie seizoen 2010-2011. Volgens Michel Doodeman het beste eredivisie seizoen uit de geschiedenis van het Nederlandse voetbal. De 34 speelronden dienen als leidraad voor evenveel verhalen over de meest kleurrijke personen, wedstrijden en gebeurtenissen van dat jaar. Van de fluwelen revolutie bij Ajax tot de komst van Merab Jordania in Arnhem.

Het resultaat is een lofzang op de eredivisie, niet zozeer vanwege de voetballende kwaliteit, maar meer nog van het cultgehalte van de hoogste vaderlandse competitie. Hoewel sommige juryleden een wedstrijd van FC Twente tegen FC Groningen nog weleens over willen slaan, worden zelfs de wedstrijden in de middenmoot met het oog van Doodeman zowaar reuze interessant.

Doodeman dribbelt lichtvoetig over het papier. Als een jonge, druistige buitenspeler aan het begin van zijn carrière. Gewapend met een gezonde dosis humor, ironie en venijn gaat hij zijn onderwerpen te lijf. Hierbij maakt Doodeman hier en daar een schaar of een actie teveel, maar met name het lef van deze debutant wordt meer dan gewaardeerd. Vraag die rest: Hebben we hier te maken met een Julian Jenner in de dop, of ontpopt Doodeman zich als de ware Arjen Robben van de Nederlandse voetbaljournalistiek. Hoe dan ook is 'Doorspelen' een uitstekend debuut dat smaakt naar meer.

De jury van de Nico Scheepmaker Beker bestaat uit:

Rivkah op het Veld (voorzitter)

Wilfred van Buuren

Ruurd Edens

Marie-José Kleef

Tom Zwanenburg

Juryprijs

De Nico Scheepmaker Beker is de juryprijs voor het beste sportboek van het jaar. De Nico Scheepmaker Beker wordt sinds 2005 jaarlijks uitgereikt. De prijs is vernoemd naar (sport)journalist Nico Scheepmaker (1930-1990), die vanaf 1957 schreef over sport. Met zijn aanpak, waarbij hij oog had voor details die anderen onbesproken lieten, heeft hij de Nederlandse sportjournalistiek veranderd. Hij schreef niet alleen sportboeken maar was daarnaast columnist en dichter.

Namens de organisatie,

Carla de Groot (Olympisch Stadion) en Mark Grijsbach (Sportboek.nl)